

BRYŁA (41) sb f

bryła (31), **breła** (10); bryła *BartBydg* (2), *Leop* (4), *BibRadz* (3), *BielKron*, *SienLek*, *GrzegŚm*, *RejZwierc* (2), *BudBib* (5), *KochPs*, *SkarŻyw* (2), *KochDz*, *GórnRozm* (2). *LatHar* (2), *WujNT*; breła *KochPhaen*, *PudłFr*, *Calep* (3); *JanNKar*; bryła : breła *Mącz* (3 : 4).

a jasne, e pochylone.

sg N bryła (14). ◇ G bryły (4). ◇ D bryle (1). ◇ A bryłę (7). ◇ L bryle (1). ◇ pl N bryły (2). ◇ G brył (3). ◇ A bryły (7). ◇ I bryłami (1). ◇ A du (cum nm) bryle (1) *SienLek* 90v.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

Ciało stałe nieforemnego kształtu; gruda; massa BartBydg, Cn; gleba Mącz, Cn; grumus Calep, Cn; pondus Mącz; palacra, palacrana Cn (41) : embryo carnis, bryła BartBydg 47b, 87b; Leop Iob 38/38, 39/10, Rom 9/21; Dissipare glebas agrorum, Bryły ná rolách rozbiyác/ roftrácác. Mącz 396a, 146c, 258a, 309b; Theż trzebá pilnowác áby fie dobrze zówlokło/ áby brył iefli może być nie wiele było RejZwierc 109v; BudBib Iob 21/33, Thren 4/1; KochDz 107; GórnRozm E3v; Grumus — Breła. Calep 465b; WujNT 1.Rom 9/21.

Wyrażenia: »bryła ciała«: Tyś piérwszą bryłę ciáła/ początki máłé/ Y linije człowieká nie dofkonałé *Widział KochPs* 203.

»smolna bryła«: przypomniłz sobie o zły narodzie/ com wczynił z Sodomą y z Gomorą. Ktorych ziemiá leży między ímolnymi bryłami/ y między kupami popiołow *BudBib 4.Ezd/r 2/9*.

»bryła srebra«: náydowáli fię y ci/ ktorzy bryły srebraw przynošili *LatHar +4*.

»bryła ziemi« (4): *Mącz 146c; BudBib Is 28/24; Calep 273a*; Przed láty zwano Niemce Teutones, od bożká iákięgoš Teutoná, o którym coś báią, że fie z bréły ziemie rodził. *JanNKar D*.

»bryła złota« (13): *BibRadz Iob 28/6, Thren 4/1*; Przygadza fie też oraczóm Hifzpañńskim iż bryły złotá írebrá pługy wyorywáią. *BielKron 279v*; Magnum auri pondus, Wielká breła złotá. *Mącz 309b, 309b; RejZwierc 38; BudBib Iob 31/24; SkarŻyw 57, 457; KochPhaen 5; PudłFr 71; GórnRozm E3v*.

»bryła żelaza«: Bo łacniey iefł nofić piafek/ íol/ y bryłę żelázá/ niż człowieká rozfádku niemáiącego. *BibRadz Eccli 22/18*.

Szeregi: »bryła albo materyja«: Známienueie też w písmie ciáło/ on grzech/ w człowiecze miefzkáiący/ iákoby bryłę iáką álbo máterią *GrzegŚm 20*.

»ziarno albo bryła«: może wzić koniá ítárego/ ktorzyby owlá wiele iadł/ thego [*łajna*] ma w miod lipiec námoczyć y rozmáćić ze dwie ziárnie álbo bryle w kwarthę *SienLek 90v*.

W przen (1) : y bryłá podległego íkázie człowieczeńftwa mego prędko fię rozfypie LatHar 638.

a. *Masa wysuszonych owoców (szczególnie fig) uformowana w wydłużoną bryłę; palatha Calep (2) :*

Wyrażenie: »bryła (z) fig(ow)« (2): Y rzekł Eśáiafz: Przyniešcie mi bryłę Fyg: Ktorą gdy przyniešli/ przyłóżyli ná wrzod iego y vzdrowion iefł. *Leop 4.Reg 20/7; Palatha – Breła zucifnionich figow. Calep [746]b.*

Synonimy: kupa, ziarno.